

Telekom'da Oger Krallığı

Banu SALMAN - Hayati KÜÇÜK

Türk Telekom'da özelleştirme sonrası yaşanan gelişmeler, kamunun zararına işleyen bir yapı ortaya çıkarmıştır. Telekom'da kontrol yetkisini yitiren kamu, Oger ailesinin aldığı kararlara bağımlı hale gelirken, yeni külfetleri de üstlenmek zorunda kalıyor.

Telekom'un özelleştirilmesi sonrasında nakil hakkı bulunan personelden 10 bin 216'sı kamuda kalma tercihinde bulunarak, başka kamu kurum ve kuruluşlarına nakil olmuştur. Söz konusu 10 bin 216 kişinin vergi ve prim kesintileri dahil olmak üzere ortalama 2 bin YTL maaş düzeyine sahip oldukları varsayıldığında kamunun bu çalışanlara ödemesi gereken yıllık toplam tutarın 245.2 milyon YTL (245.2 trilyon lira) olduğu görülmektedir. Kamuda kalma tercihinde emekliliğine daha uzun süre olan memurların iş güvencesi kaygısının önemli bir etken olduğu dikkate alınarak, bu kişilerin ortalama 10 yıllık bir emeklilik süreleri bulunduğu varsayıldığında, hiçbir maaş artışına gidilirse bile kamunun bu kişilere 10 yılda 2.5 milyar YTL ödeme yapacağı hesaplanmaktadır. Bu tutar bugünkü 1.70 olan dolar kuru üzerinden çevrilirse yaklaşık 1.5 milyar dolara ulaşmaktadır ki, bu rakam Oger Telecoms'un Türk Telekom'un yüzde 55 hissesi için vereceği 6.5 milyar doların yaklaşık 5'te 1'i anlamına gelmektedir. Türk Telekom'da alanında uzmanlaşmış bu kişilerden bir kısmının bankamatik memura dönüştürülmesi, bir kısmının da yetişmiş personel kimliğini tamamen kaybederek, ilgisiz alanlarda istihdam edilmesi, atıl personel yaratılması da işin cabasıdır.

Kaldı ki, AKP Hükümeti, Türk Telekom çalışanlarında kamuya geçme eğiliminin ağır basması ve Oger Telecoms'un

paniğe kapılmasının ardından çıkardığı bir yasayla her ne kadar çalışanların iznine tabi olsa da kamu çalışanlarını özel bir şirkete kiralama yöntemini tercih etmiştir. Özelleştirme sonrasında Oger Telecoms, transfer ücreti olarak nitelendirilebilecek cazip teklifler sunmasına karşın kapsamdışı olan 23 bin 790 çalışandan yalnızca 3 bin 812'si ile sözleşme imzalayabilmiştir. Çalışanların 9 bin 762'si 5 yıl boyunca kamuya geri dönüş haklarını saklı tutacak bir sözleşme ile Oger Telecoms yönetimindeki Türk Telekom'da çalışmaya devam etmektedirler. Bu

9 bin 762 kişinin de kamuya dönüş tercihinde bulunması durumunda, kamunun özelleştirme nedeniyle üstlenmek zorunda kalacağı çalışan faturası daha da artacaktır. Türk Telekom'un büyüklüğü, stratejik konumu, karı, Türkiye'nin en çok vergi ödeyen kurumu olması gibi çok önemli kriterlerin yanında özelleştirme bedeli içine bu çalışanların ücretlerinin de dahil edilmesi gerektiği çok açıktır.

Oger'in Mülkiyet Şerhine Yürütmeyi Durdurma

Özelleştirme sürecine geriye dönüp bir göz atacak olursak, idari yargıdaki denetim süreci beklenmeksizin Oger Telecoms'la sözleşme imzalanmıştır. Basından ve kamuoyundan gizlenen imtiyaz sözleşmesine ise Oger Telecoms'un Türk Telekom'un mülkiyetine sahip olmaya dönük olarak şerh



koyduğu ortaya çıkmıştır. Söz konusu şerhte, "38/2 maddesine ilişkin her türlü haklarımızın saklı olduğunu beyan ederiz. Buna ilişkin beyanlarımız bilahare bildirilecektir" denilmektedir. Şerhli sözleşmenin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davalarda ise Telekomünikasyon Kurumu bu şerhin kendisinin bilgisi dışında konulduğu savunmasını yapmıştır. Hatta Telekomünikasyon Kurumu, şirkete 18 Kasım 2005 tarihinde bir yazı yazarak bu şerhin geçerliliği olmadığını bildirmiştir. İmza aşamasında söz konusu bile olamayacak şerhe ilişkin daha sonra böyle bir müdahalede bulunulması ancak yasak savma olarak değerlendirilebilir. Şerh koyan Türk Telekom ise imtiaz sözleşmesinin imzalanmadan çok kısa bir süre önce görüldüğünü, bu nedenle haklarına bir zarar gelmesini önlemeye dönük olarak böyle bir şerh konulduğunu iddia etmiştir. Bunun da kanımızca hiçbir inandırıcılığı yoktur. Gelinen noktada ise Danıştay bu şerhin yürütmesini durdurmuş bulunmaktadır.

Düşük Ayarlı Altın Hisse

Türk Telekom ve Avea'nın kontrolünü ele geçiren şirket, yeni halka arzlarla hazırlanmaktadır. Türk Telekom'daki altın hisse, yalnızca kontrol yetkisinin

değişmesine yol açacak bir satış durumunda devreye girebilecek yetkiye sahip bulunmaktadır. Bu yetki ise Türk Telekom'un yüzde 55'ini satın alarak oluşturulmuş içinde kamu payı bulunmayan Oger ve Telecom Italia'ya ait olan şirketin hisselerinin devredilmesine yönelik sınırlama olmaması nedeniyle anlamsızlaşmaktadır. Yapılan sözleşmelere göre altın hissenin, kontrol yetkisinin dolaylı yollardan devrine müdahale şansı bulunmuyor. Yani Türk Telekom'daki kontrol yetkisi kamudaki herhangi bir yetkili birimin bilgisi dışında, bilinmeyen başka ellere geçebilecektir. Bu durum ise EMO'nun başından beri gündeme getirdiği, sabit telefon pazarında tekel olan, Türkiye'nin stratejik her türlü iletişim altyapısını sağlayan Türk Telekom için bir adet altın hisse oluşturulmasının güvence olamayacağı görüşünün haklılığını ortaya koymuş, Türkiye Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle iletişim sektöründeki iddialarını yitirdiği gibi iletişim güvenliğini de tehlikeye atmıştır.

Kaldı ki Hissedarlar Anlaşması'nda hisse satışlarına ilişkin kimi sınırlamaların Stratejik Taahhüt Süresi olarak adlandırılan 3 yıldan ibaret olduğu görülmektedir. Yani 3 yılın sonunda alıcı şirket altın hissenin sınırlı yetkisi dışında zaten her türlü satış yetkisini eline geçirmektedir.



Oger Yeni Gazprom Oldu

Türk Telekom'un yüzde 55'ini satın alan şirkete, kendi hisselerini halka arz etme ve her türlü devir olanağı tanınırken, kamunun elindeki yüzde 45 oranındaki hisselerin devir ve satışına sınırlama konulmuştur. Bu sınırlama öyle bir biçimde Hissedarlar Anlaşması'nda düzenlenmiştir ki, Türk Telekom'un özelleştirme stratejisini belirleyen TBMM'den geçirilmiş yasal düzenleme bile yok sayılarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin yapacağı satış için Oger ailesinden izin alması şartı öngörülmüştür. Böylece BOTAŞ'ın doğalgaz alım sözleşmelerinin devrinde yaratılan Gazprom baskısının bir benzeri Türk Telekom üzerinde de oluşturulmuştur.

Avea İçin Kamu Kaynağı Aktarılacak

Telecom Italia'nın Avea'daki hisselerini Türk Telekom'un satın alması kararı ise Aycell-Aria birleşmesinden sonra kamunun yeni bir yük daha üstlenmesinden başka bir anlam ifade etmemektedir. Türk Telekom'da kamunun yüzde 45 payı olduğu ve Avea'daki Türk Telekom payının yüzde 40.5 olduğu dikkate alındığında, Telecom Italia'nın Avea'daki yüzde 40.5'lik payı için ödemesi öngörülen 500 milyon doların 225 milyon dolarlık bölümünün kamunun cebinden çıkacağı anlaşılmaktadır. Böylece kamunun Avea'daki payı yüzde 18'den yüzde 36'ya çıkacaktır. Bu kadar özelleştirme peşinde koşan siyasal iktidarın, özel şirketlerin çıkarları söz konusu olduğunda kontrol yetkisini bile alamayacağı bir konumda bir özel şirkete aktarım yapması özelleştirmelerin mantığını çok iyi açıklamaktadır. Hissedarlar Anlaşması'na konulan bir madde ise bu satış pazarlığının çok daha önceden yapılmış olduğunu göstermektedir.

Tüm bunlardan ortaya çıkan tek sonuç ise, Türk Telekom'un özelleştirilmesi sonrasında kamunun hiçbir inisiyatifinin kalmadığı, Oger ailesinin her türlü talebinin karşılandığı bir sürecin işlediğidir. ▶